

عنوان مقاله:

نقش اخلاق در قانون از منظر فلسفه فقه و فلسفه حقوق

محل انتشار:

دوفصلنامه حقوق تطبیقی، دوره 6، شماره 2 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 39

نویسندگان:

ابوالقاسم فنائی - استادیار دپارتمان فلسفه، دانشگاه مفید، قم، ایران.

داود نوجوان - استادیار گروه فقه و حقوق اسلامی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.

خلاصه مقاله:

مقاله حاضر درصدد معرفی و مقایسه دیدگاه برخی از متفکران مسلمان در فلسفه فقه در باب «رابطه اخلاق و شریعت» با دیدگاه برخی از متفکران غربی در فلسفه حقوق در باب «رابطه اخلاق و قانون» است. در باب رابطه اخلاق و قانون دو دیدگاه اصلی در فلسفه حقوق وجود دارد: یکی نظریه قانون طبیعی و دیگری نظریه اثباتگرایی حقوقی. بر همین قیاس، در باب «رابطه اخلاق و شریعت» نیز دو دیدگاه اصلی در فلسفه فقه وجود دارد: یکی نظریه عقلگرایان (عدلیه) و دیگری نظریه فرمان الاهی (اشاعره). هر یک از این چهار دیدگاه خوانشهای متنوعی دارند. در عین حال، وجه مشترک خوانشهای متنوع اثباتگرایی در فلسفه حقوق عبارت است از انکار وجود رابطهای ضروری میان اخلاق با ماده (محتوا) و صورت (شکل) قانون، و وجه مشترک خوانشهای متنوع از نظریه قانون طبیعی پذیرش وجود چنین رابطهای میان اخلاق با ماده یا صورت قانون است. از سوی دیگر، وجه مشترک خوانشهای مختلف نظریه فرمان الاهی و عقلگرایی به ترتیب عبارت است از وابستگی اخلاق به شریعت، و انکار این وابستگی. دیدگاه عدلیه و اشاعره در مورد رابطه اخلاق و شریعت به ترتیب با برخی از خوانشهای اثباتگرایی و برخی از خوانشهای قانون طبیعی قابل مقایسه است. این مقایسه میتواند به فهم بهتر و عمیقتر هر دو سوی مقایسه کمک کند و در راستای پلایش تفسیر و اجرای قانون دینی و عرفی به مفسران و مجریان قانون کمک کند.

کلمات کلیدی:

اخلاق، شریعت، قانون، قانون دینی، قانون عرفی، قانون طبیعی، قانون وضعی، اثباتگرایی حقوقی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1201359>

